

Flerfaglighet på et disiplinfakultet

Bjørn Lau

Psykologisk institutt

Bakgrunn

- De fleste av fakultetets grunnenheter, herunder PSI, er organisert rundt sterke disipliner. Dette skaper gode vilkår for videreutvikling av disiplinene i tunge fagmiljøer.
- UiOs nye strategi legger vekt på flerfaglighet. PSI er vertsinstitutt for en stor tverrfaglig SFF, RITMO, som er et samarbeid mellom tre grunnenheter ved tre ulike fakulteter og er involvert i to søknader til Fellesløftet som er et samarbeidsprosjekt mellom PSI og ISS.
 - Hva ser PSI som den største gevinsten ved flerfaglige satsinger?
 - Hvordan tilrettelegger PSI for slike flerfaglige initiativ?
 - Med utgangspunkt i PSIs erfaringer: Hva er de viktigste mulighetene og utfordringene for samfunnsfagene når det gjelder flerfaglighet og flerfaglige satsinger de neste ti årene?
 - Hvordan bør fakultetet innrette seg når det gjelder flerfaglighet?

UiO: Strategi 2030

Kunnskap – ansvar – engasjement

For en bærekraftig verden

- Tap av naturmangfold, helse- og velferdsutfordringer, polarisering, migrasjon og krig er eksempler på områder som vil kreve **tverrfaglige** og nyskapende løsninger. Som et internasjonalt orientert breddeuniversitet har UiO særlige forutsetninger for å lykkes med å utvikle sterke **tverrfaglige** og innovative miljøer. Gjennom samarbeid på tvers av faglige, institusjonelle og nasjonale grenser skal vi utvikle kunnskap som bidrar til en bærekraftig verden.
- For å møte studentenes samfunnsengasjement, faglige ønsker og ambisjoner skal studietilbudene gjøres mer fleksible, og det **tverrfaglige** tilbudet skal øke. UiO skal bli et knutepunkt for studentinnovasjon i Oslo-regionen.

Flerfaglighet vs. tverrfaglighet

- **Flerfaglighet**

- En flerfaglig tilnærming (multidisciplinary approach) baserer seg på at ulike eller flere disipliner skal løse et spesifikt problem.
- Hver disiplin kan bruke sin disiplin-spesifikke tilnærming for å løse problemet.
- Sluttresultatet gir flere svar fra forskjellige disipliner når det gjelder å forstå eller løse det samme problemet eller spørsmålet.

- **Tverrfaglighet**

- En tverrfaglig tilnærming (interdisciplinary approach) benytter forskjellige eller flere disipliner i en teamtilnærming for å løse et spesifikt problem.
- Fagene kommer sammen for å utvikle nye strategier som passer for spesifikke problemer.

RITMO Centre for Interdisciplinary Studies in Rhythm, Time and Motion

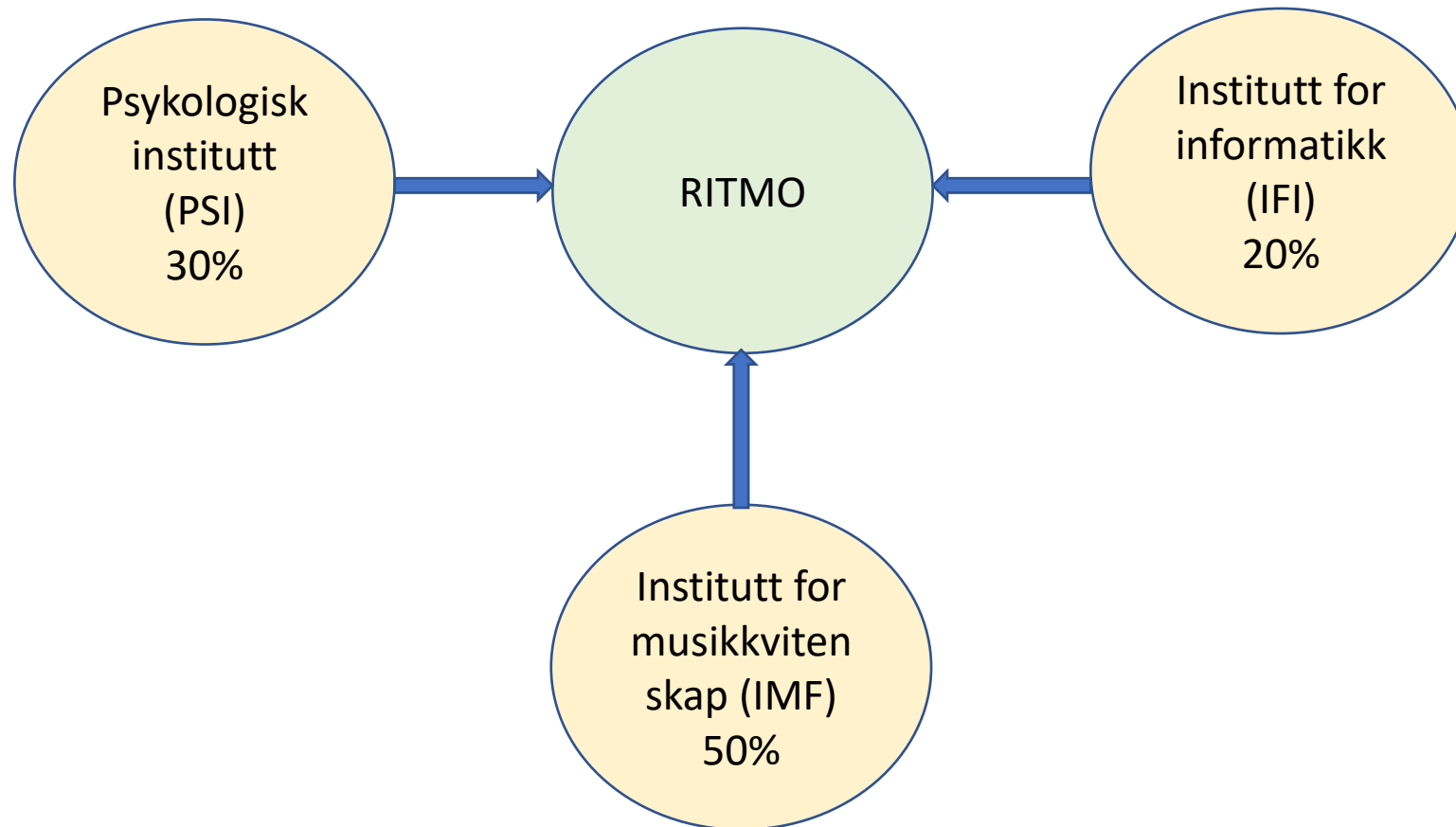
*«RITMO er et **tverrfaglig senter** som kombinerer perspektiver og metoder fra musikk- og medievitenskap, filosofi og estetikk, kognitiv nevrovitenskap og informatikk. Vi benytter flere moderne teknologier i forskningen vår, inkludert bevegelsesfangst, nevroavbildning, pupillometri og robotikk.»*

Årsrapporten 2020

Ritmo: Ansatte

- A total of 62 people were employed at RITMO in 2020, of which there were 26 women and 36 men.
 - Administrasjon/senterledelse: 3
 - Faculty: 10
 - Postdoctoral Fellows and Researcher: 15
 - PhD Fellows: 23
 - Technical/Administrative Staff: 6
 - Guest researchers: 5
 - Assistants: 28

Ritmo: Flerfaglig

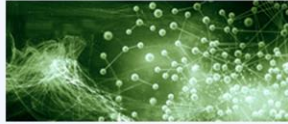

Hva er et Sentre for fremragende forskning

- Sentre for fremragende forskning (SFF) er et finansieringsvirkemiddel administrert av Norges forskningsråd som ble etablert i 2000 for å fremme kvaliteten i norsk forskning.
- Målet er å fremme banebrytende, nysgjerrighetsdrevet forskning som flytter den internasjonale forskningsfronten.
- SFF-ordningen har til nå finansiert 44 sentre fordelt på fire sentergenerasjoner.
- Så langt har SFF-ordningen utbetalt omtrent 3,9 milliarder kroner og er forpliktet til å utbetale ytterligere 2,1 milliarder kroner.

Universitetet i Oslo har ni SFF-er

Hylleraas

Hylleraas-senteret utvikler nye beregningsmetoder for simuleringer av komplekse molekulære systemer. Et mål er å forstå og kontrollere komplekse biologiske og kjemiske systemer under ekstreme forhold.

CanCell

Senter for kreftcelle-reprogrammering (CanCell) vil finne kreftens svake punkter for å kunne "reprogrammere" kreftcellene til ufarlige celler, og slik utvikle nye typer kreftbehandling.

RoCS

Rosseland Centre for Solar Physics (RoCS) vil forstå den aktive sola. Slik skal prosesser som har direkte konsekvenser for jordas atmosfære og betingelsene for livet på jorda avdekkes.

NORMENT

Norsk senter for forskning på mentale lidelser (NORMENT) forsker på hva det er som gjør at noen utvikler alvorlige psykiske lidelser.

Pluricourts

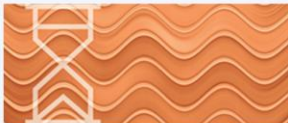
Pluricourts studerer internasjonale domstolars legitimitet fra rettslige, statsvitenskaplige og filosofiske perspektiv.

CEED

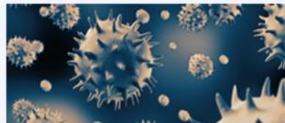
Senter for Jordens utvikling og dynamikk (CEED) forsker på helt fundamentale spørsmål til forståelsen av vår planet.

RITMO

Senter for tverrfaglig forskning på rytme, tid og bevegelse (RITMO) skal avdekke de grunnleggende kognitive mekanismene som ligger til grunn for menneskers rytme og tidsopplevelse.

HTH

Senter for biohybridteknologi - Hybrid Technology Hub (HTH) utvikler et "Organ on a chip", en ny teknologi som kan bidra til helt ny forståelse av kroppens organismer og hvordan ulike behandlingsformer virker.

MultiLing

Senter for flerspråklighet (MultiLing) skal bidra med kunnskap om muligheter og utfordringer ved flerspråklighet, slik at samfunnet effektivt kan forvalte språklig mangfold og at individer kan få utvidet sin kommunikasjon.

Evaluering av SFF

- Kunnskapsdepartementet har bedt Forskningsrådet om å gjennomføre en evaluering av SFF-ordningen med søkelys på følgende:
 - Har SFF-ordningen bidratt til å styrke vitenskapelig kvalitet?
 - Har SFF-ordningen hatt innvirkning på forskningssystemet?
 - Hvilke anbefalinger er det for videreutvikling av ordningen?

Vitenskapelige kvalitet

- Det viktigste resultatet av sentrene for universitetene har vært den positive effekten på fakultetenes/instituttene evne til å produsere pålitelige og robuste forskningsresultater av høyeste kvalitet for å møte sentrale vitenskapelige og samfunnsmessige utfordringer.
- Finansiering og etablering av sentre for fremragende forskning har endret forskernes tankesett.
- SFF-sentre har gitt resultater med langsiktig samfunnsverdi.
- Sentrene produserer mer enn 25% av Norges 10% mest siterte artikler og mer enn 30% av 1%.
- Internasjonalt samarbeid
 - Norske forskningssentre utmerker seg på internasjonalt samarbeid sammenlignet med Fri prosjektstøtte (FRIPRO) og norsk forskning generelt.
 - Samtidig er det nasjonale samarbeidet i Norge opprettholdt eller utvidet.
 - SFF-forskere har vunnet viktige priser og priser, inkludert Nobelprisen i fysiologi eller medisin i 2014.

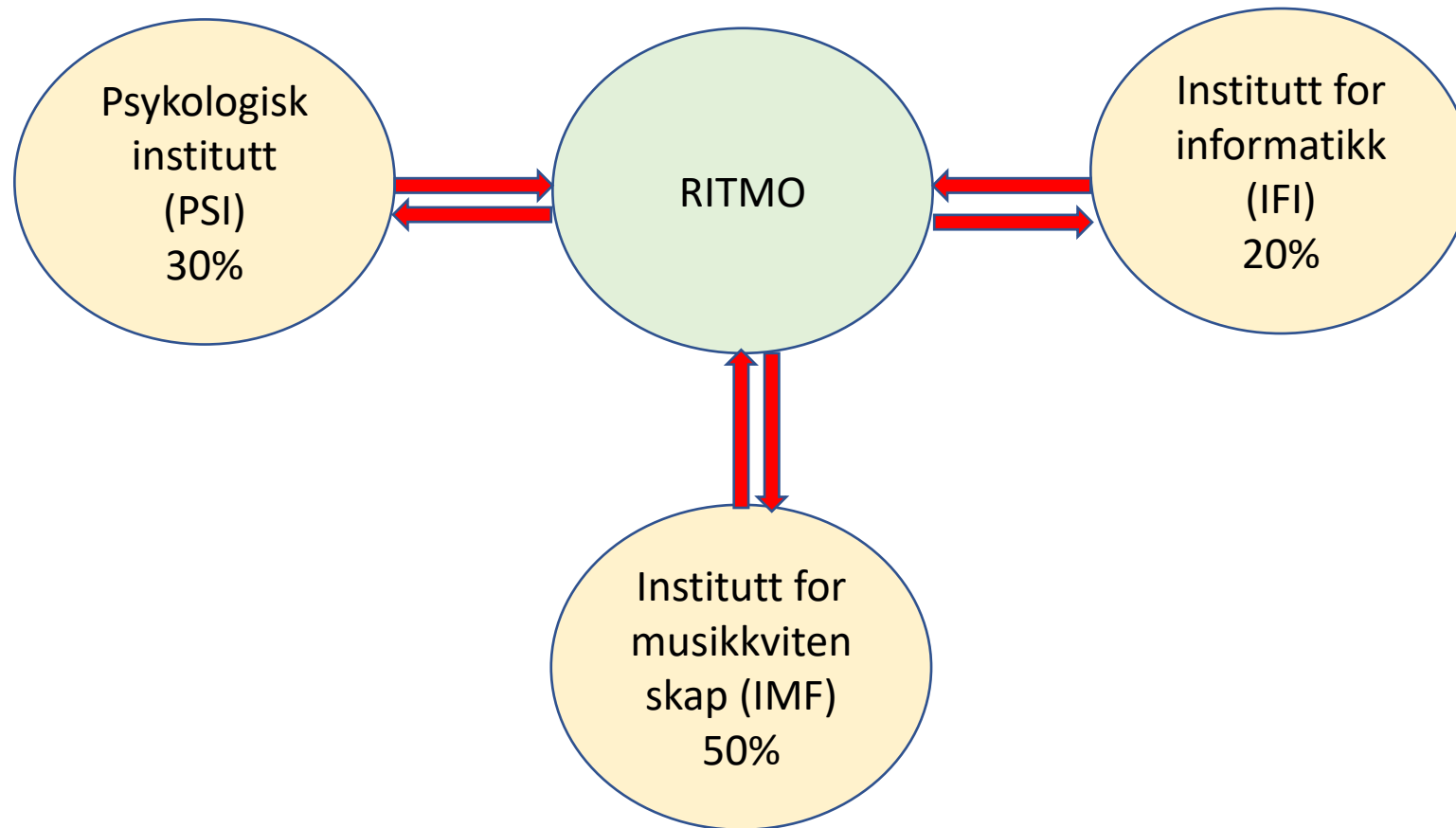
Innvirkning på forskningssystemet

- Evalueringskomiteen er overbevist om at SFF-ene har bidratt til å fremme kvaliteten av det norske forskningssystemet gjennom samarbeid i Norge og spesielt med de beste universitetene globalt.
- Akademisk fleksibilitet, utvikling av talent og samarbeidsforhold, nødvendig infrastruktur og god organisatorisk styring har vært avgjørende for å lykkes.
- Forskeropplæring og rekruttering har holdt høy internasjonal standard.
- SFF-ene viser kreativitet, robusthet og ambisjoner i sine anstrengelser for å gi unge forskere den best mulige opplæringen, både individuelt og samlet.

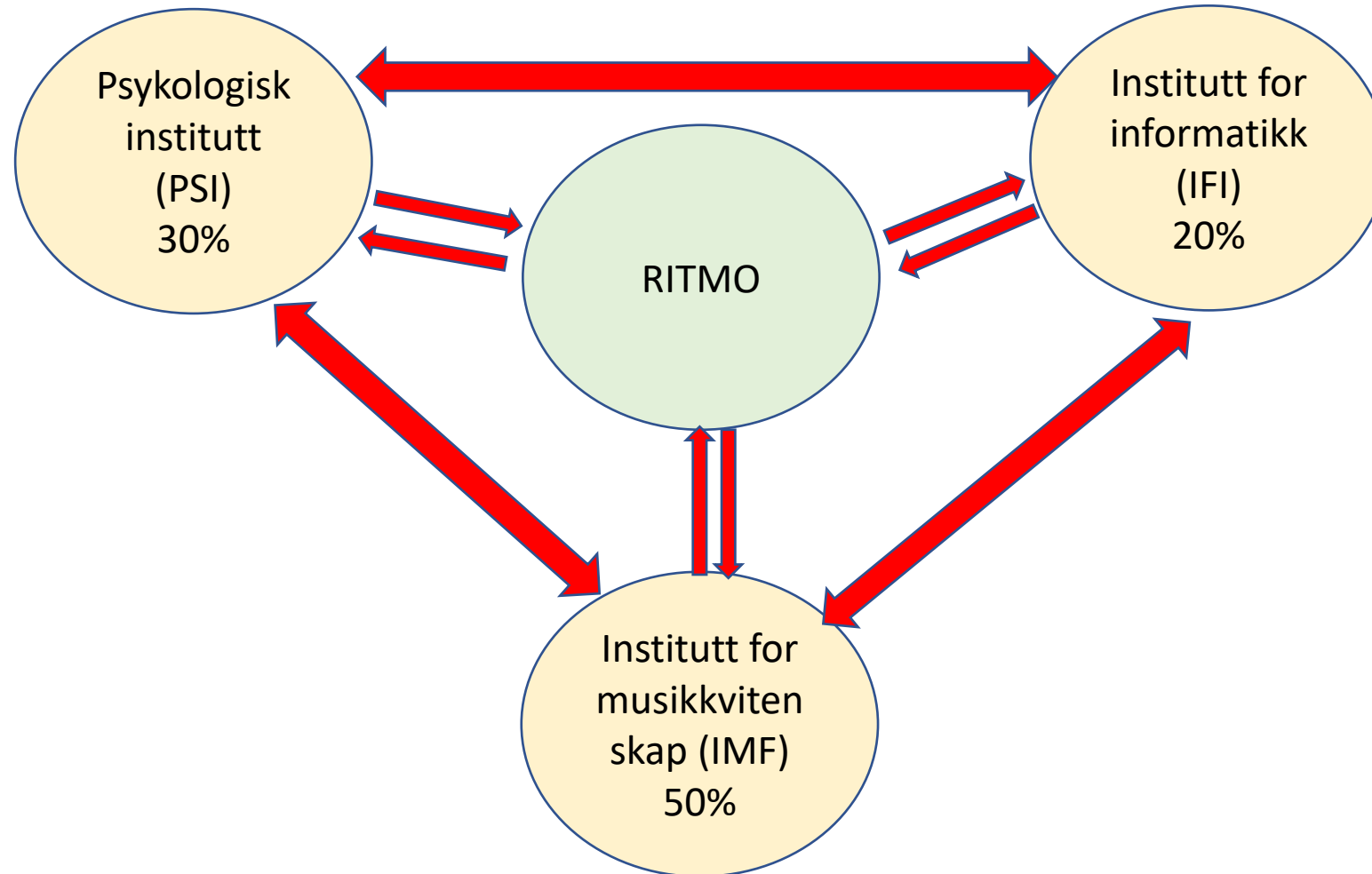
Negative effekter

- Når det gjelder kjønnsbalanse og mangfold, er sentrene på nivå med andre forskningssentre og grupper i Norge.
 - Sentrene kan kanskje i fremtiden utvikles til rollemodeller for strategi og politikk for mangfold, inkludert alder og kjønn.
- En forbedret exitstrategi er etterspurt og bør vurderes.
- SFF-ordningen endrer prioriteringer hos vertsinstitusjonen
 - Reduserer tilgjengelige ressursene for grupper i forskningsmiljøet utenfor sentrene.

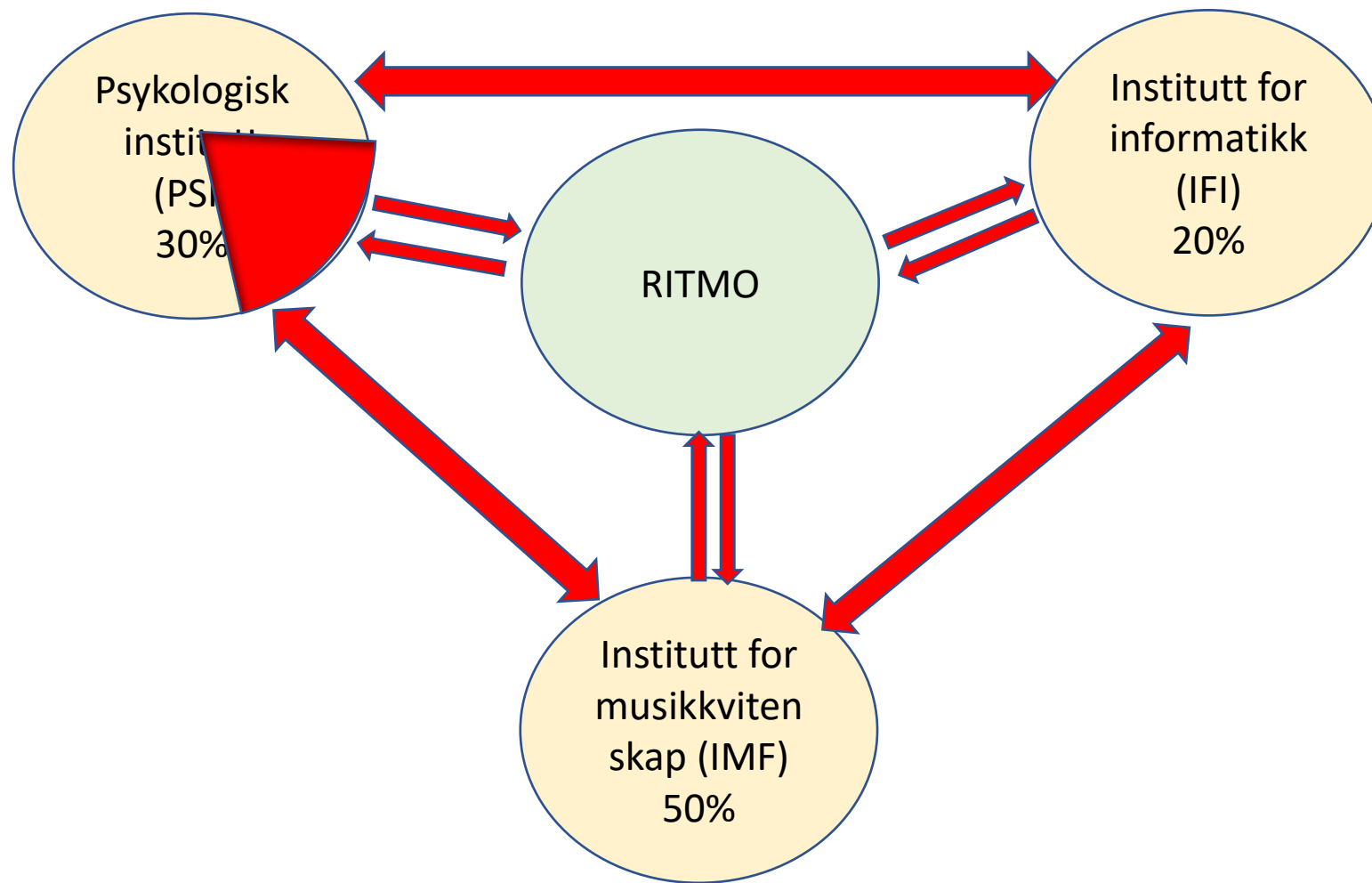
Utfordringer: Samarbeid

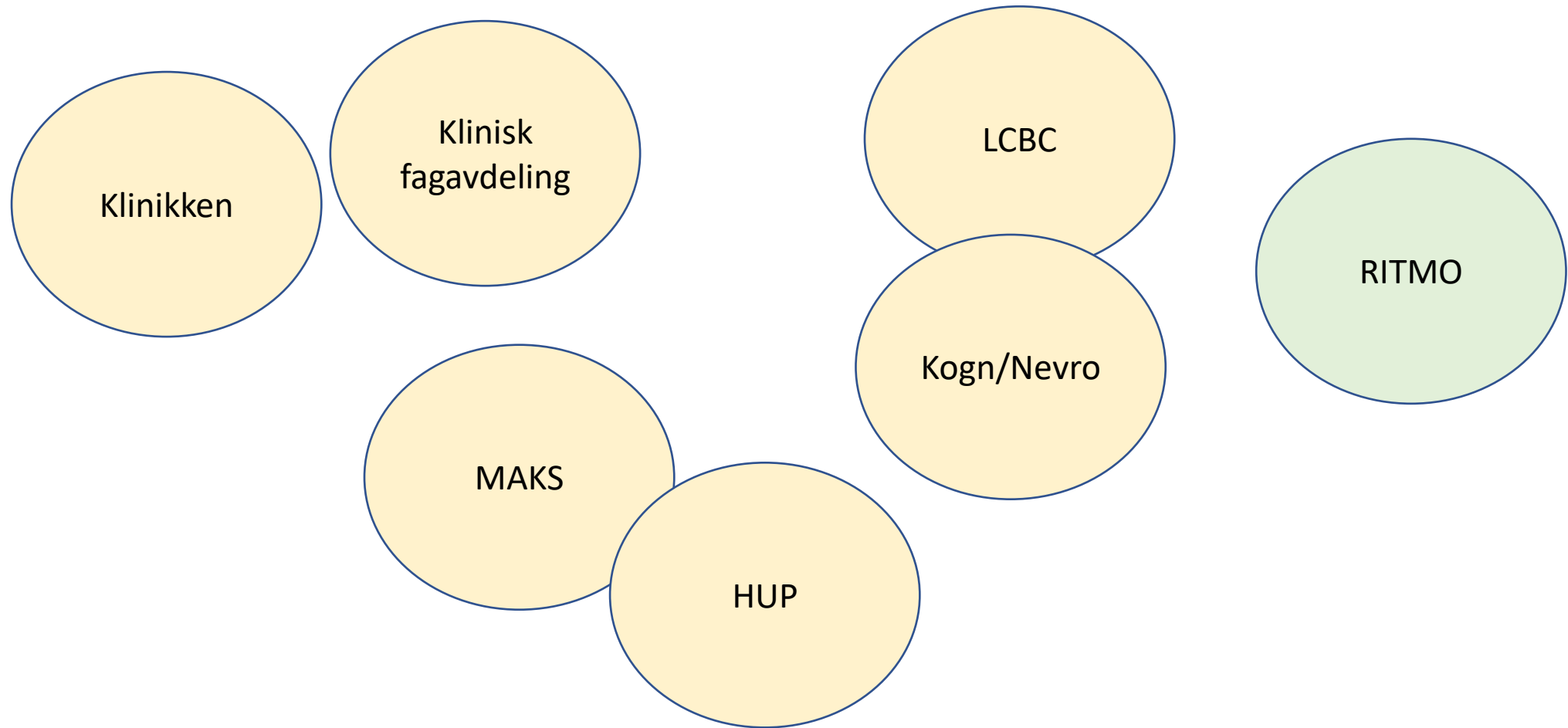
Legacy

Senter vs. institutter

Undervisning vs Forskning

Hvordan tilrettelegge for flerfaglige initiativ?

- Hva er den faglige visjonen?
 - Flerfaglighet som mål eller *middel*?
- Hvilke mål/oppdrag skal man oppnå?
 - Faglige prioriteringer bør se til instituttets helhet
 - Undervisning vs. forskning
- Bruke tid på å bygge en strategi
 - Flerfaglighet vs. Tverrfaglighet
 - Top-down vs. *Bottom-up*
 - Ressurser og prioriteringer / nedprioritering